

ляції й нескладні операції (біопсія, діатермокоагуляція, масаж азотом, заморожування хлоретиллом, уретроскопія, масаж передміхурової залози й ін.).

Необхідність підвищення якості підготовки лікаря в складних соціально-економічних умовах спонукає до пошуку нових форм і методів організації навчального процесу, застосування прогресивних технологій навчання. Одним з елементів пошуку стало широке впровадження індивідуалізації самостійної роботи лікарів, зокрема самостійної позааудиторної роботи під час підготовки до практичного заняття. Самостійна робота сприяє ретельнішому, надійнішому закріпленню знань щодо практичних обстежень, діагностики і вибору методів лікування. Ми звертаємо особливу увагу на самостійну роботу біля ліжка хворого в стаціонарних відділеннях і на амбулаторно-прийомі в поліклініці.

Для підвищення зацікавленості вивченням дерматовенерології демонструємо пацієнтів із хворобами, які ще не вивчалися, при цьому даємо короткий коментар, ознайомлюємо з історією хвороби, лабораторними даними. Кільком лікарям пропонуємо написати і виступити з реферативним повідомленням про окремого хворого, що може викликати дискусію, наукову суперечку і сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

Велике практичне значення має вивчення лікарями загальної практики питань сучасної клінічної фармакології. Демонстрація нових препаратів із кожної теми, методика їх застосування, протипоказання, можливі ускладнення – усе це сприяє глибшому детальному запам'ятовуванню.

На жаль, практичній реалізації такої широкої програми навчання дерматовенерології лікарями-інтернами заважають недостатні матеріально-технічна база і кількість годин, виділених на вивчення дерматовенерології лікарями-інтернами фаху «Загальна практика – сімейна медицина».

Ми вважаємо, що програму навчання курсу дерматовенерології в лікарів-інтернів будь-якого фаху необхідно не скорочувати, а значно розширити, оскільки шкірні та венеричні хвороби дуже поширені, особливо в період бойових дій, за надмірної міграції та скученості населення, неможливості дотримання санітарно-гігієнічних норм, сексуальної розкृतості.

Список використаної літератури

1. Андрущенко В.П. Теоретико-методологічні засади модернізації вищої освіти в Україні на рубежі століть (за матеріалами доповіді, виголошеної на засіданні загальних зборів АПН України 23 листопада 2000 р.) / В.П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2001. – № 2. – С. 5–13.
2. Банчук М. В. Державне управління підготовкою кадрових ресурсів сімейної медицини / М. В. Банчук // Державне управління: удосконалення та розвиток // Український медичний часопис. – 2008. – № 5 (67) IX–X.
3. Білинська М. М. Розвиток інтелектуального та кадрового менеджменту в державному управлінні охороною здоров'я / М. М. Білинська, Т. П. Попченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej3/txts/GALUZEVE/09-BILINSKA POPCHENKO.pdf>
4. Дудченко М.О. Шкірні та венеричні хвороби : посібник для інтернів-дерматовенерологів, лікарів-інтернів та лікарів-курсантів фаху «Загальна практика – сімейна медицина», суміжних спеціалістів ; за заг. ред. д. мед. н., проф. Дудченка М.О.– Полтава, 2006.–232 с.
5. Крисюк С. Державно-громадське управління освітою // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні: матеріали наук.-практ. конф. /С. Крисюк; [за ред. В.І. Лугового,В.М. Князева]. – К. : Вид-во УАДУ, 2001. –Т. 3.–С. 350–353.
6. Наказ МОЗ України від 12.09.2008 р. № 522/51 «Про затвердження Концепції розвитку вищої медичної освіти в Україні».
7. Наказ МОЗ України 01.08.2011 р. № 454 «Про затвердження Концепції управління якістю медичної допомоги у галузі охорони здоров'я в Україні на період до 2020 року».
8. Подрушняк В. Б. Обґрунтування і розробка кваліфікаційних критеріїв у системі професійної підготовки і використання медичних кадрів в охороні здоров'я: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мед. наук: спец. 14.02.03 / Подрушняк В. Б. ; Нац. мед. ун-т ім. О. О. Богомольця. – К., 2002. – 20 с.
9. Роль управління кадровими ресурсами у покращенні результатів діяльності системи охорони здоров'я України / Посібник підготовлено в рамках проекту Європейського Союзу «Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні». – К., 2009. – 72 с.
10. Чернишенко Т. І. Державне управління освітою фахівців охорони здоров'я в умовах перебудови галузі в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 / Чернишенко Т. І. ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2003. – 20 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ МАЙБУТНІМ ПЕДІАТРАМ

Весніна Л.Е., Соколенко В.М., Моргун З.К.

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава

Викладання фізіології студентам педіатричного факультету потребує збалансованого поєднання загальної інформації з фізіології органів та систем із особливостями фізіології дитячого віку для глибокого розуміння фізіологічних механізмів життєдіяльності та подальшого успішного використання засвоєних знань.

Ключові слова: фізіологія, педіатричний факультет.

Teaching Physiology for Pediatrics Department students requires a balanced combination of general information of the physiology of organs and systems with peculiarities of the physiology of childhood for a deep understanding of the physiological mechanisms of vital activity and the use of acquired knowledge in clinical disciplines.

Keywords: Physiology, Department of Pediatrics.

Фізіологія як одна з фундаментальних дисциплін вивчає функції та процеси життєдіяльності організму на клітинному, тканинному, органному, системному рівнях і рівні цілісного організму. Викладання фізіології потребує особливих методичних підходів, коли мова йде про вивчення цього предмета на певних факультетах, зокрема на педіатричному.

Студенти педіатричного факультету, окрім загального обсягу знань із фізіології, потребують додаткового отримання великого обсягу інформації, враховуючи той факт, що дитячий організм характеризується низкою вікових особливостей, характерних для окремих періодів свого розвитку. Вивчення фізіологічних особливостей функціональних систем дитячого організму забезпечує цілеспрямовану підготовку студентів до їхньої майбутньої професійної діяльності. З метою підвищення рівня підготовки на педіатричному факультеті доцільно аргументовано акцентувати всі фізіологічні відмінності вікових категорій та обґрунтувати їхнє значення для практичної діяльності [2].

Викладач має перш за все орієнтуватися на забезпечення майбутніх спеціалістів необхідними знаннями з основних закономірностей розвитку організму дитини, фізіологічних особливостей організму дітей дошкільного і шкільного віку в порівнянні з дорослими. Вивчення вікових особливостей функціонування організму забезпечить розуміння фізіологічних процесів, явищ, механізмів його життєдіяльності, підвищення компенсаторних та адаптаційних можливостей.

Під час занять потрібно вирішити такі завдання: закріпити знання анатомо-фізіологічних особливостей дітей різного віку; усвідомити основні біологічні закономірності розвитку організму дитини; сформулювати основи підходу до використання знань морфофункціональних особливостей організму дитини для наступних дисциплін.

Вивчення особливостей фізіології дитячого віку спирається на знання з анатомії, цитології, гістології, ембріології, біофізики, біохімії та інших дисциплін. Дані цих наук мають велике значення для розуміння складних процесів індивідуального розвитку і вікових змін у організмі, структурних та функціональних особливостей перебігу фізіологічних процесів у дітей різного віку на тканинному, клітинному і субклітинному рівнях.

Змістовні знання попередніх дисциплін медико-біологічного циклу створюють фактичний базис для формування уявлень про вікову динаміку розвитку організму. З іншого боку, дані з фізіології широко використовуються в багатьох напрямках медичних дисциплін. Отримані на кафедрі фізіології знання закладають основи подальшого засвоєння студентами патологічної фізіології, фармакології, пропедевтики клінічних дисциплін та, власне, педіатрії, що передбачає не тільки інтеграцію викладання з цими предметами, а й застосування знань у процесі подальшого успішного навчання.

Для розуміння закономірностей формування функцій у процесі індивідуального розвитку організму необхідні дані таких розділів фізіології як фізіологія клітини, порівняльна й еволюційна фізіологія, фізіологія окремих органів і систем. Відповідно до робочої навчальної програми студенти вивчають структурно-функціональну будову, механізми розвитку і функціонування опорно-рухової, нервової, ендокринної систем, фізіологічні основи вищої нервової діяльності. Засвоєння принципів фізіологічної регуляції полегшує подальше сприйняття інформації з фізіології системи крові, кровоносної, дихальної, травної, видільної та репродуктивної систем дітей.

Для повноцінного розуміння фізіології здорової дитини в подальшому засвоєнні інформації щодо профілактики, діагностики і лікування дитячих хвороб викладаємо матеріал, орієнтуючись на певні періоди дитячого віку. Особливо це стосується надання інформації щодо інструментальних і лабораторних методів дослідження фізіологічних функцій як обов'язкового етапу діагностики. Так, вивчення основних фізіологічних констант, показників загального клінічного аналізу крові відбувається з акцентом на показниках періоду новонародженості. Студенту потрібно не тільки їх визначити, а й пояснити фізіологічні механізми відмінності цих показників.

Особливим аспектом викладання основ фізіології студентам педіатричного факультету, на наш погляд, є необхідність зосереджувати увагу на формуванні уявлень і потреби в дотриманні основ здорового способу життя і профілактики порушень структури та функцій у процесі життєдіяльності дитини.

Під час викладання лекційного курсу звертаємо посилену увагу на особливості функціонування дитячого організму. Кожну тематичну лекцію готуємо таким чином, аби поряд із загальним принципом функціонування органу чи системи студентам надавалася детальна інформація щодо морфологічних і функціональних особливостей дитячого організму в різні періоди розвитку дитини. Сучасні мультимедійні презентації дозволяють проілюструвати теоретичний матеріал, ознайомити студентів із використанням базових знань із фізіології в практичній діяльності майбутнього педіатра.

Не слід забувати про такий важливий факт як потреба у формуванні клінічного мислення майбутніх спеціалістів уже на етапі освоєння фундаментальних дисциплін [1].

Під час викладання фізіології необхідно не тільки зосереджувати увагу на фізіологічних відмінностях вікових категорій, а й обґрунтувати їхнє значення для практичної діяльності [3].

Збалансоване поєднання загальної інформації з фізіології органів і систем із особливостями фізіології дитячого віку не тільки компенсує потребу в теоретичних знаннях для подальшої клінічної практики, а й додатково стимулює інтерес до предмета під час навчального курсу, бажання пошуку інформації в сучасних джерелах, зокрема в Інтернеті.

Як правило, мета будь-якого навчання – змістовні знання студентів, які здобуваються насамперед як базис для подальшого зростання, формування наукового світогляду і практичної діяльності. Це повною мірою стосується підготовки майбутніх лікарів-педіатрів, для яких не тільки засвоєння певного обсягу теоретичних знань, а і їх уміле свідоме застосування розпочинається вже на початкових курсах навчання під час вивчення такого предмету як фізіологія.

Список використаної літератури

1. Весніна Л.Е. Особливості процесів формування клінічного мислення при викладанні фізіології / Л.Е. Весніна // Вісник проблем біології і медицини. – 2013. – Т. 2(99), вип. 1. – С. 188–191.
2. Сапін М.Р. Анатомія, фізіологія дітей і підлітків / Сапін М.Р., Бриксінін З.Г. – М.: Академія, 2002. – 456 с.
3. Тучак О.І. Особливості викладання фізіології студентам педіатричного факультету / О.І. Тучак // Архів клінічної медицини. – 2015. – № 1 (21). – С. 69–70.